

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО №1, №2

Методика викладання гри на фортепіано

Освітній ступінь	бакалавр	<table border="1"><tr><td>Курс</td><td>3, 4</td></tr><tr><td>Семестр</td><td>6-8</td></tr></table>	Курс	3, 4	Семестр	6-8											
Курс	3, 4																
Семестр	6-8																
Спеціальність	025 Музичне мистецтво																
Освітньо-професійна програма	Фортепіано																
Статус	<u>обов'язкова</u> / вибіркова	<table border="1"><tr><td>ECTS</td><td>7</td><td></td></tr><tr><td>Годин</td><td>210</td><td>9</td></tr><tr><td>Лекції</td><td>72</td><td>2</td></tr><tr><td>Семінари</td><td>32</td><td>2</td></tr><tr><td>Самостійна робота</td><td>106</td><td>5</td></tr></table>	ECTS	7		Годин	210	9	Лекції	72	2	Семінари	32	2	Самостійна робота	106	5
ECTS	7																
Годин	210	9															
Лекції	72	2															
Семінари	32	2															
Самостійна робота	106	5															
Семестровий контроль	<u>екзамен/залік</u>																

Інформація про викладача

ПІБ	Безбородько Олег Анатолійович, в.о. професора, кандидат мистецтвознавства Ткач Елеонора Сергіївна, в.о. професора, кандидат педагогічних наук
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=1xgpsy0AAAAJ&hl=ru
e-mail	olegbezborodko@gmail.com art21eleonora@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Основною метою навчальної дисципліни «Методика навчання гри на фортепіано» є підготовка студентів до педагогічної роботи, озброєння їх системою базових методичних положень, настанов, принципів та прийомів фортепіанного виконавства та педагогіки. Вивчення навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти сприяє розвитку їхнього творчого ставлення до педагогічної праці, формує цілеспрямованість, активність у надбанні нових методичних знань, розвиває самостійність дослідницького мислення, навчає споглядати, аналізувати, узагальнювати, розбиратися в складних тенденціях і поглядах сучасної музичної педагогіки.

«Методика навчання гри на фортепіано» є комплексною теоретико-практичною дисципліною, яка розкриває зв'язки між методикою навчання гри та методологією опанування майстерністю гри і спрямована на творче осмислення та засвоєння основних положень сучасної теорії формування виконавської майстерності, практичне застосування їх у педагогічній роботі. До програми курсу входять лекційні та семінарські заняття. Семінарські заняття, на яких комплексно проробляються принципи формування базових компонентів виконавської та педагогічної майстерності, мають на меті виховування у майбутніх фахівців навичок самостійної роботи, а також дають можливість здійснювати поточний контроль. Студенти пишуть письмові

роботи, в яких роблять виконавсько-педагогічний аналіз творів педагогічного репертуару, готують презентації с аналізом видатних явищ та постатей фортепіанної педагогіки.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набудуть наступних здатностей та вмінь:

- усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва;
- використовувати професійні знання та навички в процесі творчої виконавської та педагогічної діяльності;
- володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності;
- розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу;
- оперувати професійною термінологією;
- збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності;
- використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;
- застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської і педагогічної діяльності;
- свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві та музичній педагогіці;
- демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності;
- демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських та педагогічних інтерпретацій;
- володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;
- вміти здійснювати педагогічну діяльність;
- використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на фортепіано.

Після закінчення курсу студенти **знатимуть:**

- основні теоретичні поняття фортепіанного виконавства та інтерпретації;
- основні виражальні засоби фортепіанної гри;
- основні етапи розвитку фортепіанної (клавірної) педагогіки;
- сучасні тенденції дитячої фортепіанної (музичної) освіти;
- основи організації та планування навчального процесу у музичній школі;
- педагогічний фортепіанний репертуар.

Після закінчення курсу студенти **вмітимуть:**

- робити виконавсько-педагогічний аналіз творів педагогічного репертуару;
- складати навчальну річну програму учня музичної школи;
- розробляти план уроку та проводити урок з учнем музичної школи різних років навчання або студентом перших курсів музичного училища;
- виявляти помилки та недоліки виконання і вказувати шляхи та прийоми їх подолання;
- грати з листа, без попередньої підготовки, базові твори академічного педагогічного репертуару («Дитячі альбоми» Шумана, Чайковського, Косенка, Етюди Черні-Гермера, гама, Інвенції Й. С. Баха, Сонатини Л. ван Бетховена тощо).

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання в галузі історико-теоретичної, культурологічної та практичної фахової підготовки. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця навчальна дисципліна «Методика навчання гри на фортепіано» невідривно пов'язана з предметами загальної та фахової підготовки — «Педагогікою», «Історією фортепіанного мистецтва», «Історією світової культури», «Історії української культури», «Історією світової музики», «Історією української музики», «Гармонією», «Аналізом музичних творів», «Поліфонією» та «Основами музичної інтерпретації».

Отримані практичні навички та засвоєні теоретичні знання під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються під час проходження «Педагогічної практики» та можуть використовуватися при опануванні навчальних дисциплін: «Спеціальний інструмент (фах)», «Концертмейстерський клас», «Камерний ансамбль».

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber та ZOOM. Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, а також обладнання (проектор, комп'ютер, апаратура для підсилення звуку і т.п. для електронних презентацій під час лекційних, семінарських, практичних занять та модульного або семестрового контролю.), музичні інструменти тощо.

Перелік тем

- Тема 1. Вступ. Історія розвитку теорії та методики навчання гри на фортепіано.
- Тема 2. Загальні методи музичного виховання та навчання.
- Тема 3. Професія педагога-музиканта. Модель спеціаліста.
- Семінар. Майстерність музиканта педагога як система. Педагогічний талант та можливості його розвитку.
- Тема 4. Теоретичні основи формування виконавської майстерності.
- Тема 5 Теорія фортепіанно-виконавського інтонування.
- Семінар. Б.Асаф'єв про інтонаційну природу і сутність виконавського мистецтва. Теорія «музичної виразності» М.Люссі. Сучасні уявлення про культуру інтонування на фортепіано.
- Тема 6. Музичне мислення, музичний слух, музично-виконавські здібності.
- Семінар. Причини пасивності внутрішнього слуху учнів-піаністів та методика його розвитку. Причини, що заважають учню ясно відчувати своє виконання. Проблеми вдосконалення виконавської уваги учнів піаністів під час роботи над музичним твором.
- Тема 7. Робота виконавця над музичним твором.
- Тема 8. Формування культури виконавського ритму.
- Семінар. Загальна характеристика поняття «почуття музичного ритму». Методика подолання традиційних недоліків гри починаючих учнів.
- Семінар. Тактометрична «канва» організації виконавського ритму. Ритмометрична система класичного періоду Х.Рімана.
- Тема 9. Майстерність художньо-виразного інтонування мелодії.
- Семінар. Прийоми та методи розвитку музичного слуху в процесі навчання.
- Семінар. Побудова мелодії та її інтонаційний аналіз.
- Тема 10. Інтонування фортепіанної гомофонно-гармонічної фактури.
- Семінар. Звуко-просторова перспектива фортепіанної фактури та проблема диференціації її пластів.
- Семінар. Організація звукового простору акомпанементу.
- Тема 11. Виконавські виражальні засоби.
- Семінар. Фортепіанна динаміка, вправи та прийоми роботи. Артикуляційні прийоми і засоби промовляння. Прийоми і функції педалізації.
- Тема 12. Фортепіанна техніка та принципи її формування.
- Семінар. Робота над технікою: метод технічного членування та метод варіантів. Типові недоліки учнів у роботі над технічними вправами.
- Тема 13. Артистизм та інтерпретація.
- Семінар. Особливості роботи виконавця у передконцертний період
- Тема 14. Психологічні передумови формування творчої самостійності учнів.
- Семінар. Значення культури творчого спілкування педагога і учня.
- Тема 15. Організація занять і методика проведення уроку.

Тема 16. Робота з учнем над творами педагогічного репертуару.

Семинар. Основні етапи роботи викладача з учнем над музичним твором. Специфіка роботи над поліфонічними творами.

Тема 17. Виконавсько-педагогічний аналіз творів педагогічного репертуару.

Семинар. Розробка індивідуальних творчих вправ для художньо-образного, інтонаційного та технічного засвоєння учнем твору.

Тема 18. Читання музики з листа.

Семинар. Структура навички читання з листа. Прийоми, що полегшують читання з листа.

Тема 19. Робота з початківцями.

Тема 20. Підвищення кваліфікації педагога-музиканта.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, диспут, презентації, виконавсько-педагогічна редакція, реферат.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали, а також письмові роботи студентів завантажуються у Viber групу.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	10
2.	Презентація досліджень за обраною тематикою	20
3.	Відвідування лекцій	10
4.	Виконавсько-педагогічний аналіз творів педагогічного репертуару	20
5.	Екзамен	40
	Всього	100

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За потреби навчальна дисципліна може викладатися англійською та французькою мовами.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, майстер-класах, відвідування музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. – Л., 1971.
2. Алексеев А. Методика обучения игре на фортепиано. – М., 1978.
3. Бадура-Скода Е. и П. «Интерпретация Моцарта». – М., 1971.
4. Баренбойм М. Музыкальная педагогика и исполнительство. – Л., 1974.
5. Баренбойм Л. Путь к музицированию – Л, 1973.
6. Бирмак А. О художественной технике пианиста. – М., 1973.
7. Бейвина С. В классе профессора В. Разумовской. – Л., 1982.
8. Браудо И. Артикуляция (о произношении мелодии). – Л., 1961.
9. Браудо И. Об изучении клавирной музыки Баха в музыкальной школе – М., 1965.
10. Брейтхаупт Р. Основы фортепианной техники. – М, 1929.
11. Бранская Ф. Навык чтения с листа, его структура и принцип развития // Вопросы фортепианной педагогики. – Вып. 4. – М., 1978.
12. Голубовская Н. О музыкальном исполнительстве. – Л, 1985.
13. Гофман. Фортепьянная игра. Ответы на вопросы о фортепьянной игре. – М., 1961.
14. Грюнелиус Э. Вальдорфский детский сад. – М., 1992.
15. Давидов М. Художня майстерність як синтез виражальних, технічних і артистичних засобів. – К., 1998.
16. Здобнов Р. Исполнительство – род художественного творчества // Эстетические очерки. – Вып. 2. – М., 1967.
17. Зелинский А. Индивидуальные особенности музыкальной памяти студентов-пианистов. – Одесса, 1981.
18. Землянский Б. О музыкальной педагогике. – М., 1987.
19. Любомудрова Н. Методика обучения игре на фортепиано. – М., 1982.
20. Коган Г. Избранные статьи. – Вып. 3. – М. 1985.
21. Коган Г. Вопросы пианизма. – М., 1968.
22. Коган Г. Работа пианиста. – М., 1979.
23. Копчевский Н. Клавирная музыка. Вопросы исполнения. – М., 1986.
24. Корто А. О фортепианном искусстве. – М, 1984.
25. Кирнарская Д. Музыкальные способности. – М., 2004.
26. Кременштейн В. О педагогике Г. Нейгауза. – М., 1984.
27. Лерман М. Методика обучения дошкольников // Вопросы фортепианной педагогики. – Вып. 2. – М., 1967.
28. Либерман Е. Работа над фортепианной техникой. – М., 2003.
29. Логинова Л. О слуховой деятельности музыканта-исполнителя. – М., 1998.
30. Любомудрова Н. Методика обучения игре на фортепиано. – М., 1982.
31. Корженевский А. О специфике мышления музыканта-исполнителя. – К., 1981.
32. Лагутин А. Основы педагогики музыкальной школы. – М., 1985.
33. Макаров В. Методика обучения игре на фортепиано. – Х, 1997.
34. Малинковская А. Фортепианно-исполнительское интонирование. – М., 1982.
35. Мартинсен К. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано. – М., 1977.
36. Метнер Н. Повседневная работа пианиста и композитора. – М., 1979.
37. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста в 1-2 классах ДМШ. – К., 1977.
38. Мильштейн Я. Вопросы теории и истории исполнительства. – М., 1983.
39. Найнис К. О системе детского музыкального воспитания Пьера ван Хауве // Из истории музыкального воспитания. – М., 1990.
40. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры. – М., 1961.
41. Николаев А. Очерки по истории фортепианной педагогики и теории пианизма. – М., 1980.
42. Новикова Э. Теория основного ритма Э.Уайтсайд // Труды ГМПИ им. Гнесиных. – Вып. 11. – М., 1973.
43. Проблемы музыкального ритма. – М., 1978.
44. Психология музыкальной деятельности. Теория и практика. – М., 2003
45. Работа над фортепианной техникой. – М., 1971.

46. Раппопорт С. О вариантной множественности исполнительства // Музыкальное исполнительство. – Вып. 7. – М., 1972.
47. Рябов И. Комплексный метод воспитания и обучения музыканта. Уч. Пособие «Воспитание и обучение в ДМШ. Фортепиано, 1 класс». – К., 1978.
48. Рябов И. Фортепиано. Методика навчання та виховання піаніста. – К, 1997.
49. Савшинский С. Работа пианиста над музыкальным произведением. – Л, 1968.
50. Савшинский С. Пианист и его работа. – Л, 1961.
51. Стефановская Т. Педагогика: наука и искусство. – М., 1998.
52. Соколов Ф. О музыкальной памяти пианистов-исполнителей // Музыкальное исполнительство. – Вып. 6. – М., 1960.
53. Старчеус М. Слух музыканта. – М., 2003.
54. Тарасова К. Онтогенез музыкальных способностей. – М, 1988.
55. Тимакин Е. Воспитание пианиста. – М., 1984.
56. Ткач Є. Проблеми теорії музично-педагогічної діагностики // Питання фортепіанної педагогіки та виконавства. – К., 1981.
57. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. – М., 1947.
58. Теория и методика обучения игре на фортепиано. Ред. А.Каузова и др. – М., 2001.
59. Цыпин Г. Обучение игре на фортепиано. – М., 1984.
60. Штайнер Р. Методика обучения и предпосылки воспитания. – М., 1994.
61. Шмидт-Шкловская А. О воспитании пианистических навыков. – Л, 1985.
62. Шульпяков О. Техническое развитие музыканта-исполнителя. – Л., 1973.
63. Шапов А. Некоторые вопросы фортепианной техники. – М., 1988.
64. Фейгин М. Воспитание и совершенствование музыканта-педагога. – М., 1973.
65. Фейнберг С. Пианизм как искусство – М., 1965.
66. Элементарное музыкальное воспитание по системе К. Орфа. – М., 1976.